
Tomislav Barhanović
Muzej Sinjske alke, Sinj
tomislav.barhanovic@gmail.com

DOI
<https://doi.org/10.32458/ei.30.4>
UDK
316.663.4:[069:394.7(497.583Sinj)]
004.056.532:394.7(497.583Sinj)
Stručni rad
Primljeno: 6. listopada 2025.
Prihvaćeno: 15. listopada 2025.

Između ponosa i polemike: izazovi interpretacije osjetljivih tema u kontekstu Sinjske alke

Rad analizira iskustva i izazove muzeološke interpretacije osjetljivih povijesnih tema u kontekstu Sinjske alke – jedne od najvažnijih tradicija hrvatskoga kulturnog identiteta. Autor, kustos Muzeja Sinjske alke, kroz vlastita profesionalna iskustva propituje kako uravnotežiti autentičnost povijesnih narativa s očekivanjima zajednice, kako odabrati relevantne sadržaje i na koji način suvremeni muzeološki alati mogu pomoći u oblikovanju društveno osjetljive i znanstveno utemeljene prezentacije. Posebna se pozornost posvećuje metodološkim pristupima u obradi kontroverznih tema i važnosti uključivanja lokalne zajednice u muzeološki diskurs.

Ključne riječi: Sinjska alka, baština, kulturni identitet, kustoska etika, lokalna zajednica, muzeološka interpretacija, osjetljive teme

UVOD

Sinjska alka jedinstveno je konjaničko viteško natjecanje u Europi koje se svake godine u mjesecu kolovozu održava u Sinju. Trči se u spomen na slavnu bitku 1715. godine, odnosno opsadu Sinja u kojoj su se malobrojni Sinjani, od 7. do 15. kolovoza, junački oduprli kudikamo brojnijoj i opremljenijoj osmanlijskoj vojsci, te u slavu Gospe Sinjske koja je tada, kako se vjeruje, na blagdan njezina uzašašća, sačuvala grad od pada u ruke neprijatelja.

Svoj naziv Alka izvodi od osmanlijskog *halka* (od arapskog *halqa*), što znači kolut ili obruč. Time je u srodstvu s drugim sličnim igrama koje u svome naslovu imaju prstenac, poput one u Barbanu koja se i danas trči, a bile su rasprostranjene po talijanskim (*anello*) i hrvatskim krajevima (usp. Gunjača 1933: 2-3; Klen 1974: 183-196; Soldo 1997; Božić-Bužančić 1999: 96-106; Belamarić 2015: 6, 28). Varijante alke trčale su se širom Dalmacije, od Zadarskih kotara, preko Skradina, Drniša, Makarske (do 1832.) do Imotskog (do 1840.), a čini se da su u Sinju njezini počeci vezani uz 1695. godinu (usp. Kozlica 2014: 11). Sva su ta natjecanja bila u funkciji

vojničkih vježbi i ratničkoga duha jer je granica s Osmanlijskim Carstvom bila od tih mjesta udaljena tek nekoliko desetaka kilometara (usp. Belamarić 2015: 6; Vukušić 2007: 226). Od svih je samo Sinjska alka zadržala svoj kontinuitet te je zbog svoje jedinstvenosti od 2010. prepoznata i uvrštena na listu svjetske nematerijalne baštine pod zaštitom UNESCO-a.

Sinjska alka nije samo viteška igra; ona je simbol otpora, vjere, lokalne kulture i identiteta Cetinske krajine. Od samih svojih početaka 1715. godine do danas, Alka je oblikovana i (re)definirana kroz razne društveno-političke kontekste. Interpretacija njezine povijesti u muzejskom okviru sa sobom nosi niz izazova: od selekcije narativa do suočavanja s ideološkim konotacijama i emotivnim očekivanjima zajednice.

Muzeji nisu neutralne institucije koje samo prikupljaju i pohranjuju predmete. Oni, često kao institucije nacionalnog značaja, aktivno sudjeluju u kreiranju kolektivnog pamćenja i definiranja društvenih vrijednosti. To je posebno osjetljivo kada se tematiziraju fenomeni poput Sinjske alke – manifestacije koja ima slojevit simboliku te brojne političke i ideološke interpretacije kroz povijest. Dodatnu složenost predstavljaju recentna zbivanja, poput Domovinskog rata te postratne zbiljnosti, jer se percepcija tradicije i povijesti dodatno oblikuje suvremenim političkim narativima.

POVIJESNI SLOJEVI I IZVORI

Povijesni kontekst u kojem se Alka odvijala nedvojbeno ukazuje na kontinuitet političkih utjecaja i ideoloških instrumentalizacija. Kao manifestacija duboko ukorijenjena u društveni i kulturni život Cetinske krajine, Alka se kontinuirano prilagođavala političkim i društvenim okolnostima različitih razdoblja. Ta se prilagodba ponekad očitovala kroz promjene u samom održavanju manifestacije, a ponekad kroz njezino izravno uključivanje u državne ili ideološke projekte. Primjerice, za vrijeme francuske vlasti u Dalmaciji (1806. – 1813.) dogodio se kratkotrajni prekid trčanja Alke zbog toga što su nezadovoljni stanovnici Cetinske krajine planirali podići ustanak protiv Francuza (Jurić 1988: 14). No, zato su 1919. održane dvije: jedna u čast kralja Petra Karađorđevića, druga kao redovita manifestacija. Alkari su sudjelovali na državnim događanjima, poput svadbe i sahrane kralja Aleksandra, a 1922. su izveli Alku u Beogradu (Boko 1922). Događaj iz 1935., kada je politički govor vojvode Grabovca izazvao krvavi sukob s jednom tragično preminulom žrtvom, dodatno ilustrira koliko je Alka bila uronjena u političke tokove (usp. Kozlica 2014: 75).

Od financijske ovisnosti o vladajućim strukturama do direktnog uključivanja Alke u službu promicanja ideologija – ovi aspekti ne mogu biti zanemareni u znanstvenoj obradi. Nažalost, značajan dio izvora u arhivu Viteškoga alkarskog društva (VAD) još uvijek nije obrađen, što predstavlja izazov, ali i priliku za istraživače. Sustavno istraživanje tih materijala moglo bi otvoriti nova pitanja o odnosu tradicije i politike, kao i o načinima na koje lokalna zajednica pregovara s vanjskim pritiscima.

U kontekstu socijalističke Jugoslavije, Alka je doživjela novu interpretaciju. Tada je bila predstavljana prvenstveno kao „narodna tradicija“ i folklorni izraz, dok su određeni aspekti njezine vjerske i nacionalne dimenzije bili potisnuti ili reinterpretirani. Službeni diskurs naglašavao je bratstvo i jedinstvo, dok su lokalni običaji, poglavito oni povezani s marijanskom pobožnošću i regionalnim identitetom, često ostajali u sjeni ideološki poželjnih narativa (usp. Kozlica 2014: 113). Ovakvi primjeri potvrđuju važnost višeperspektivnog pristupa u rekonstruiranju

povijesnog kontinuiteta Alke, jer jednoznačne interpretacije nužno zanemaruju složenost njezina značenja u različitim političkim kontekstima.

Kao što Kozlica navodi, Cetinska krajina je tijekom posljednjih tristo godina bila pod vlašću čak jedanaest različitih državnih entiteta (usp. Kozlica 2014: 12). Upravo ta povijesna nestabilnost naglašava potrebu da se svaka interpretacija Alke kontekstualizira u širem okviru promjena državnih granica, demografskih pomaka i socioekonomskih transformacija. Analiza povijesne geografije, društvenih struktura i lokalnih identiteta stoga postaje neizostavnim dijelom razumijevanja uloge Alke – ne samo kao kulturnog i svečanog događaja, nego i kao zrcala političkih i društvenih dinamika.

MUZEOLOŠKI IZAZOVI: ODABIR I SELEKCIJA NARATIVA

U muzeološkoj praksi jedno je od ključnih pitanja: koje narative uključiti, a koje izostaviti? Ovo nije samo tehničko ili estetsko, već duboko etičko, pa i političko pitanje. Interpretacija povijesti u muzeju nužno uključuje odabir perspektive, a taj izbor nikada nije neutralan.

U kontekstu Sinjske alke interpretacija mora biti višeslojna: slavljenje tradicije ne smije isključiti kritičku analizu. Pri tome, važno je zadržati ravnotežu – predstaviti povijesne činjenice, ali ih kontekstualizirati, izbjegavajući senzacionalizam i ideološku pristranost. Muzejski postavi moraju omogućiti posjetiteljima da sami donose zaključke na temelju dostupnih informacija.

Primjerice, slučaj dragovoljca i generala hrvatske vojske Mirka Norca, koji je obnašao funkciju albarskog vojvode (1994. – 2005.) u vrijeme kada je bio pritvoren 2001., a potom i 2004. pravomoćno osuđen zbog ratnih zločina, zahtijeva posebnu osjetljivost na više razina (usp. Vukušić 2007: 225). Ignorirati tu činjenicu značilo bi banalizirati povijest Alke, ali i pravno-političke koncepte. No isto tako, njezin prikaz mora biti pažljivo promišljen, informiran i kontekstualiziran. Muzejski narativ mora prepoznati kontroverze, ali ih ne koristiti kao sredstvo polarizacije publike.

U takvim slučajevima, u kojima povijesno argumentirani kontekst, pravni okviri, politička volja te kolektivne emocije nisu sasvim na istoj liniji – ili su čak u konfliktu – preporučuje se korištenje višestrukih izvora, uključujući usmenu povijest, svjedočanstva aktera te arhivsku građu. Metodološki pluralizam može doprinijeti stvaranju inkluzivnog i znanstveno validnog narativa koji ne isključuje različite interpretativne okvire.

DIGITALNI ALATI KAO MOST IZMEĐU PROŠLOSTI I SADAŠNJOSTI

Suvremeni muzeološki alati omogućuju višedimenzionalnu interpretaciju. Interaktivne aplikacije, video sadržaji, digitalne arhive, višejezični opisi i audiovodiči omogućuju posjetiteljima ne samo da konzumiraju sadržaj, već i da se s njim aktivno angažiraju. Ovi alati mogu uključivati i personalizirane digitalne ture, 3D-rekonstrukcije povijesnih događaja te proširenu stvarnost koja simulira atmosferu prošlih vremena.

U Muzeju Sinjske alke primjenjujemo ovakve pristupe kako bismo obuhvatili različite razine znanja i interesa naših posjetitelja. Također, digitalne platforme koristimo i za prikupljanje lokalnih priča i svjedočanstava, što će u budućnosti dodatno obogatiti interpretativni okvir. Ovaj participativni aspekt omogućit će lokalnoj zajednici da u određenom trenutku sukreira sadržaj Muzeja, čime se dodatno jača osjećaj pripadnosti i legitimnosti interpretacije. Posebna vrijednost muzejskog postava očituje se u njegovoj usmjerenosti na višeosjetilno iskustvo, koje omogućuje posjetiteljima neposredno uranjanje u svijet Alke i Cetinske krajine.

U središtu suvremenoga muzeološkog koncepta nalazi se integracija digitalnih alata, čija je uloga višestruka: od interpretativne i edukativne do dokumentacijske i konzervatorske. Većina posjetitelja prvo pogleda kratki igrano-dokumentarni film koji prikazuje Bitku pod Sinjem. Kratki uvodni film omogućuje posjetiteljima postupno uvođenje u razgledavanje postava, stvarajući emocionalni okvir i pripremajući ih na specifičan ritam kretanja kroz izložbene cjeline. Također, vrijedno je istaknuti da nakon odgledanoga uvodnog filma posjetitelje dočekuje prikaz alkarske povorke u prirodnoj veličini, sve izrađeno u drvu. Tableti i interaktivni sadržaji pružaju mogućnost detaljnoga istraživanja predmeta – primjerice, uvećane prikaze oružja uz popratne tekstualne sadržaje. Dodirni ekrani funkcioniraju kao digitalne biblioteke koje nude pristup knjigama i časopisima o Alki i Viteškom alkarskom društvu, dok posebni segmenti omogućuju pregled arhivskih fotografija i dokumenata Viteškoga alkarskog društva.

Didaktički posebno atraktivan element čini interaktivna videoigra *Bitka kod Sinja 1715.*, koja na inovativan način spaja povijesnu naraciju s elementima popularne kulture, privlačeći jednako mlađu i stariju publiku. Naposljetku, završni segment stalnoga postava posvećen je slavodobitnicima. Ondje je, putem velikoga videozida i upravljačkog sučelja, moguće pregledavati kratke videoisječke o svim slavodobitnicima Alke, uz mogućnost odabira željene godine i detaljnijeg upoznavanja s pojedinim slavodobitnicima i njihovim konjima.

Digitalne tehnologije u Muzeju Sinjske alke ne predstavljaju puku tehničku nadogradnju, već ključni instrument muzeološke interpretacije. Ovi alati omogućuju inovativno oblikovanje narativa, dok posjetiteljima nude aktivno i personalizirano iskustvo. Na taj se način Muzej potvrđuje kao primjer dobre prakse u kojem se tradicionalna baština reinterpreтира suvremenim sredstvima, osiguravajući pritom njezinu trajnu vidljivost i prijenos kulturnih značenja u globalnom i lokalnom kontekstu.

Digitalizacija također olakšava dostupnost sadržaja široj javnosti, uključujući dijasporu. Putem virtualnih izložbi, *online* arhiva i društvenih mreža priča o Sinjskoj alci može doseći publiku daleko izvan granica Hrvatske. Time se otvara prostor za međunarodni dijalog o fenomenu koji je istovremeno lokalan i univerzalan.

ODNOS S POSJETITELJIMA

Uključivanje zajednice (tj. publike) donosi promjenu u filozofiji, vrijednosti, ciljevima i praksi muzeja (usp. Sandell 2017; Antoš 2010: 142). Prioritet rada suvremenog muzeja usmjeren je na rad s publikom i na privlačenje posjetitelja, što je suprotno dosadašnjoj tradicijskoj orijentiranosti muzeja prema zbirkama, odnosno prema skupljanju, registriranju i restauriranju predmeta (usp. Antoš 2010: 146).

Tijekom jedne godine Muzej Sinjske alke posjeti više od 30.000 posjetitelja. Od ukupnog broja, približno 85% čini domaće stanovništvo, dok su preostalih 15% strani posjetitelji. Ovakva struktura publike ukazuje na snažnu lokalnu i nacionalnu ukorijenjenost Muzeja, ali i na njegovu rastuću prepoznatljivost među međunarodnim posjetiteljima. Posjetitelji Muzeja dolaze s raznolikim očekivanjima, predznanjima i interpretativnim okvirima. Dok jedni traže potvrdu vlastitog identiteta i kontinuiteta tradicije, drugi su usmjereni prema kritičkom preispitivanju povijesnih narativa. U takvom pluralnom kontekstu, kustoska praksa zahtijeva senzibilitet, analitičku distancu i otvorenost prema različitim perspektivama.

Kao kustos, nastojim uspostaviti dijaloški model komunikacije s publikom, izbjegavajući jednostrane interpretacije ili normativne zaključke. Umjesto zatvorenih narativa, težim predstavljanju

višeslojnih povijesnih konteksta upotrebom primarnih izvora, interpretativnih okvira i komparativnih pristupa. Posebnu pažnju zahtijevaju osjetljive i ideološki opterećene teme – poput uloge Alke tijekom razdoblja NDH ili socijalističke Jugoslavije – gdje je nužno izbjeći poziciju arbitra ili tumača te omogućiti posjetiteljima da sami razvijaju informirane stavove. Alka je kao jaki nacionalni i junački simbol oduvijek bila zanimljiva svim vladama, pa treba razumjeti i njezinu ulogu u političkim okvirima.

Reakcije publike na ovakav pristup kreću se od izraza zahvalnosti do kritika koje ponekad reflektiraju šire društvene napetosti i polarizacije. Ipak, profesionalna odgovornost kustosa leži upravo u poticanju kritičkog razmišljanja, a ne u podilaženju dominantnim očekivanjima.

U skladu sa suvremenim zahtjevima za participativnim muzejom, pokušao sam svom radu dodati još veću dimenziju kontakta i suradnje s učenicima, lokalnim umjetnicima i širom zajednicom, što je početkom ovoga stoljeća postala inovacija u muzejima (Antoš 2010: 145). Tako sam organizirao npr. likovne radionice, radionice rukotvorstva te tematske aktivnosti – radionicu Dječje Alke, kroz koju najmlađi posjetitelji aktivno sudjeluju u učenju o tradiciji i kulturnom identitetu, trčeći s malim kopljima i gađajući alku – na isti način kako su to prakticirala djeca u Sinju igrajući se na sinjskim ulicama. Kroz ove aktivnosti, kustoska vodstva i interaktivne postavne stvari se prostor za zajedničko učenje, refleksiju i pregovaranje o značenjima.

Ovaj pristup ne samo da povećava relevantnost muzeja u suvremenom društvu, već i posredno pridonosi širem razumijevanju kulturnih fenomena u njihovoj povijesnoj i društvenoj kompleksnosti.

ODNOS S LOKALNOM ZAJEDNICOM

Sinjska alka duboko je ukorijenjena u lokalnu zajednicu Cetinske krajine. Stoga je ključan dijalog i suradnja s lokalnim stanovništvom, alkarskim društvom, školama i drugim relevantnim dionicima. Zajednica ne samo da čuva tradiciju, već je i živi i oblikuje.

Kustos mora razumjeti da tradicija ima za njih emotivnu vrijednost i da je često simbol kolektivnog identiteta i ponosa. Pristup mora biti empatičan i otvoren, spreman na slušanje i uključivanje lokalnih glasova u kreiranje muzejske naracije. Održavanje radionica, lokalnih foruma i zbirki usmenih predaja pomaže u osnaživanju osjećaja zajedništva i vlasništva nad tradicijom. Također, time se smanjuje rizik od odbacivanja muzejske interpretacije kao nametnute ili „strane“.

Odnos s lokalnom zajednicom Sinja i Cetinske krajine u kontekstu Sinjske alke oblikuje se specifično zbog činjenice da toj tradiciji ne pristupam kao lokalni sudionik, već kao povjesničar i etnolog izvana. Upravo ta pozicija određuje moj rad kao kustosa: s jedne strane donosim analitički i komparativni pogled na Alku u širem povijesnom i kulturnom okviru, a s druge strane moram biti svjestan da je za Sinjane ona prije svega simbol kolektivnog identiteta, ponosa i emotivne pripadnosti. Svjestan sam da moje interpretacije mogu biti doživljene kao „strane“ ili nametnute, stoga naglašavam važnost izgradnje povjerenja kroz dijalog. U tom smislu oslanjam se na principe participativne muzeologije i shvaćanje da je znanje zajednice nerazdvojivo povezano s njezinim kulturnim, povijesnim i geografskim kontekstom. To činim kroz prikupljanje usmenih predaja te kroz aktivno slušanje i uvažavanje onih koji Alku ne samo čuvaju, nego je, kroz tradiciju svoga kraja, i žive.

Poseban izazov predstavlja interpretacija onih povijesnih slojeva koji se u zajednici percipiraju kao kontroverzna baština – primjerice, prikazi i dokumenti vezani uz razdoblja Jugoslavije ili

NDH. Takvi sadržaji ponekad izazivaju nezadovoljstvo ili otpor, jer se doživljavaju kao prijetnja homogenoj naraciji identiteta. U tim situacijama nastojim djelovati kao medijator između očekivanja posjetitelja, stavova Viteškoga alkarskog društva i muzejske obveze prema znanstveno utemeljenoj interpretaciji. Moja je uloga ne izbjegavati te teme, već ih pažljivo kontekstualizirati i objasniti, čime se stvara prostor za kritičku, ali i empatičnu interpretaciju. Na taj način muzej postaje mjesto dijaloga, a ne nametnutog autoriteta, dok zajednica ostaje aktivni baštinski subjekt i suoblikovatelj interpretacije. Osobnog sam stava da se tako gradi „partnerski“ odnos u kojem se znanstvena analiza i lokalna emotivna percepcija međusobno nadopunjuju, a muzej potvrđuje kao mjesto razumijevanja, pregovaranja i očuvanja življene tradicije.

ODNOS S UPRAVOM VITEŠKOGA ALKARSKOG DRUŠTVA

Suradnja s Upravom Viteškoga alkarskog društva (VAD) često je delikatna zbog njihove težnje da se Sinjska alka interpretira i prezentira u najboljem mogućem svjetlu – kao simbol časti, junaštva i trajnosti lokalne tradicije. Međutim, poimanje „najboljeg“, odnosno idealiziranog prikaza tradicije, nije univerzalno ni jednoznačno. Dok lokalna zajednica u Alki prepoznaje potvrdu vlastitog identiteta, ponosa i kontinuiteta kulturne baštine, muzeološki i etnološki pristupi zahtijevaju kritičko sagledavanje i onih slojeva povijesti koji odstupaju od idealizirane slike. Ti slojevi, koji obuhvaćaju društvene napetosti, promjene u simboličkim značenjima ili povijesne okolnosti koje nisu uvijek skladne s današnjim interpretacijama „časti i tradicije“, nerazdvojivi su od cjelovitog razumijevanja fenomena. Upravo u toj napetosti između afirmativnog i analitičkog pristupa, između zaštite tradicije i njezine znanstvene reinterpretacije, očituje se temeljni izazov kustoskog rada u okviru interpretacije Alke.

Dijalog i kompromis su neophodni da bi se postigao balans između očuvanja integriteta tradicije i znanstvene objektivnosti. Moj je cilj da Muzej Sinjske alke postane mjesto gdje se prošlost sagledava s puninom, bez pretjeranog romantiziranja, ali i bez nepotrebnog kompromitiranja. Uprava VAD-a ima važnu ulogu kao čuvar tradicije, no muzejska interpretacija treba nuditi prostor za različite glasove i interpretacije koji zajedno grade bogatiju i realniju sliku Alke.

Viteško alkarsko društvo djeluje kao osnivač i temeljna institucija Muzeja Sinjske alke, pri čemu njegova uloga nadilazi pukog pokrovitelja (usp. Viteško alkarsko društvo 2018). Od samoga osnutka 1715. godine, VAD njeguje i prenosi vrijednosti viteštva, časti i kolektivnog identiteta, koje se manifestiraju kroz ceremonijalnost i natjecateljsku praksu Alke (usp. Viteško alkarsko društvo 2018). Kao „čuvar“ ove specifične baštine, VAD nastoji osigurati da se Alka u javnom i kulturnom prostoru afirmira kao simbol lokalnog i nacionalnog ponosa. Upravo zbog toga Alka se upisuje i u širi okvir zaštite nematerijalne kulturne baštine, što je potvrđeno njezinim uvrštenjem na UNESCO-ovu Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva 2010. godine.

Muzej Sinjske alke, iako nastao u okviru djelovanja VAD-a, posjeduje drukčiju i komplementarnu funkciju. Kao muzejska institucija, on nije samo prostor reprezentacije viteških vrijednosti i tradicijske svečanosti, već i mjesto znanstveno utemeljene interpretacije. Dok VAD teži očuvanju idealizirane slike Alke, muzejska je praksa usmjerena prema višeslojnom prikazu njezine povijesti, pokazujući i one aspekte koji su manje poznati, složeni ili potencijalno kontroverzni. Primjerice, povijesne promjene u društvenom sastavu alkara ili političke instrumentalizacije Alke u pojedinim razdobljima, osobito tijekom 19. i 20. stoljeća. U tom smislu, Muzej se pozicionira kao medijator između svečanog narativa i kritičkog propitivanja povijesnih okolnosti koje su oblikovale Alku i njezinu društvenu ulogu.

Odnos između VAD-a i Muzeja stoga se može promatrati kao dijalektički spoj dviju različitih, ali neraskidivo povezanih perspektiva. S jedne strane, VAD djeluje kao čuvar simboličke i ceremonijalne dimenzije Alke, a s druge strane, Muzej preuzima obvezu znanstvene analize i pluralnog tumačenja u konstrukciji povijesnog narativa. Takav pristup omogućuje da Muzej Sinjske alke ne bude tek mjesto afirmacije baštine, nego i prostor dijaloga, kritičkog promišljanja i šireg društvenog razumijevanja.

Time se ostvaruje ravnoteža između dviju komplementarnih misija: očuvanja integriteta tradicije i obveze prema znanstvenoj objektivnosti. Upravo ta međuigra čini Muzej Sinjske alke paradigmatičkim primjerom kako se nematerijalna kulturna baština može interpretirati i u muzejskom okviru – ne samo kroz slavljenje, već i kroz istraživanje i kritičko sagledavanje njezina povijesnog i suvremenog značenja.

ZAKLJUČAK

Viteški ideali (Keen 2005) definirani u srednjovjekovnoj kršćanskoj Europi suvremenski su – odanost, hrabrost, vjera, pravednost, zaštita slabijih, velikodušnost – i svakako ih treba njegovati. No, muzeji imaju i još jednu svoju funkciju po kojoj su prepoznatljivi: da usvajaju i koriste nove znanstvene i etičke spoznaje i odgovaraju na razvoj društva i okoliš koji se mijenja (usp. Ocello 2011: 190).

Interpretacija osjetljivih tema u kontekstu Sinjske alke zahtijeva hrabrost, temeljito znanje i visoku etičku odgovornost. Kao kustos u zajednici gdje je tradicija istovremeno svetinja i svakodnevnica, svakodnevno osjećam težinu odgovornosti za način na koji predstavljam povijest. Moram balansirati između utemeljenih povijesnih činjenica i znanstvene objektivnosti s jedne, te društvene osjetljivosti s druge strane, svjestan da svaki moj izbor utječe na percepciju zajednice i posjetitelja.

Moj pristup temelji se na transparentnosti, dijalogu i kontinuiranom učenju – ne samo o povijesti Alke, nego i o prostoru i ljudima čiji je identitet s njom isprepleten. Nastojim omogućiti da Muzej ne bude prostor u kojem se povijest uljepšava ili pojednostavljuje, nego mjesto gdje se povijest sagledava u svojoj složenosti i višeslojnosti.

Digitalni alati, participativne metode i uključivanje lokalne zajednice pomažu mi da interpretacija bude dinamična i višedimenzionalna. Posjetitelji nisu samo promatrači, već sudionici procesa učenja i razumijevanja. U tom dijalogu osjećam da Muzej Sinjske alke postaje prostor gdje prošlost i sadašnjost razgovaraju, gdje kontroverze i složeni narativi ne izazivaju polarizaciju, nego potiču kritičko razmišljanje i empatiju.

Na kraju, moj rad kao kustosa uključuje i kontinuirano osobno učenje – o povijesti, o ljudima i o tome što znači čuvati tradiciju koja je živa i osjećajna. Upravo kroz taj balans između profesionalne odgovornosti i osobne refleksije nastojim „graditi“ Muzej Sinjske alke kao mjesto koje poštuje prošlost, osnažuje zajednicu i otvara prostor za dijalog, razumijevanje i zajedničko oblikovanje kulturnog identiteta.

LITERATURA I IZVORI

- ANTOŠ, Zvezdana. 2010. „Europski etnografski muzeji i globalizacija“. *Muzeologija* 47: 9-205, <https://hrcak.srce.hr/94605> (pristup 5.10.2025.).
- BELAMARIĆ, Joško. 2015. *Sinjska Alka : kulturno-povijesni vodič*. Sinj: Viteško alkarsko društvo.
- BOKO, Josip. 1922. *Alkari na kraljevoj svadbi*. Split: Tisak „Jugoslavenske štamparije“.
- BOŽIĆ-BUŽANČIĆ, Danica. 1999. „Arhivi, viteške igre i pučka natjecanja u južnoj Hrvatskoj XVII. do polovice XIX. stoljeća“. *Mogućnosti : časopis za književnost, umjetnost i kulturne probleme* 46/1-3: 96-106.
- GUNJAČA, Stjepan. 1933. „O dalmatinskim alkama“. *Obzor*, 5. kolovoza, str. 2-3.
- JURIĆ, Šime. 1988. *Dokumenti i književna građa o Sinjskoj alki*. Sinj: Viteško alkarsko društvo; Split: Logos.
- KEEN, Maurice Hugh. 2005. *Chivalry*. New Haven: Yale University Press.
- KLEN, Danilo. 1976. „Viteška natjecanja i trke na prstenac u Istri“. U: *Barban i Barbanština*. M. Kalčić, ur. Pula: Izdavačka zajednica Čakavskog sabora, str. 183-196.
- KOZLICA, Ivan. 2014. *Alka u politici – politika u Alki : Sinjska alka i ratovi dvadesetog stoljeća*. Zagreb: Hrvatski centar za ratne žrtve; Trilj: Kulturno društvo Trilj.
- OCELLO, Claudia B. 2011. „Being responsivistic to be responsible : Museums and audience development“. U: *The Routledge Companion to Museum Ethics : Redefining ethics for the Twenty-First-Century Museum*. J. Marstine, ur. London; New York: Routledge, str. 188-201.
- SANDELL, Richard. 2017. *Museums, moralities and human rights*. London: Routledge.
- SOLDO, Josip Ante. 1997. *Sinjska krajina u 17. i 18. stoljeću*. Knj. 2. Sinj: Ogranak Matice hrvatske u Sinju.
- VITEŠKO ALKARSKO DRUŠTVO. 2018. „Statut Viteškog alkarskog društva Sinj“. *Alka.hr.*, <https://www.alka.hr/alkarsko-drustvo/statut-i-pravilnici-c7> (pristup 5.10.2025.).
- VUKUŠIĆ, Ana-Marija. 2007. „Zapisi o sinjskoj Alki i njihova primjenjivost u etnološkome istraživanju“. *Studia ethnologica Croatica* 19: 223-243, <https://hrcak.srce.hr/22135> (pristup 2025.).